

UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI PARTENERII SĂI COMERCIALI

De-a lungul anilor, UE s-a îndepărtat de producția de produse cu valoare mică și cu utilizare intensivă a forței de muncă, pentru a se specializa în bunuri de valoare ridicată și de marcă. Datorită economiei sale deschise, comerțul este esențial pentru UE. Uniunea negociază o serie de acorduri de liber schimb (ALS) pentru a depăși obstacolele din calea comerțului și pentru a crea condiții echitabile pentru întreprinderile sale. UE este, de asemenea, unul dintre fondatorii Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) și un actor major în cadrul acesteia.

TEMEI JURIDIC

La articolul 207 din [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#) se prevede că politica comercială comună este un domeniu ce ține de competența exclusivă a Uniunii Europene.

POZIȚIA CENTRALĂ A UE

UE, China și Statele Unite ale Americii sunt [cele mai mari economii](#) din lume, UE și China generând fiecare aproximativ 17 % din produsul intern brut (PIB) la nivel mondial în 2022, procentul pentru Statele Unite fiind de aproximativ 25 %. Datorită PIB-ului său de aproximativ 16,6 mii de miliarde EUR și deschiderii pieței sale, UE a jucat un rol central în modelarea sistemului comercial mondial, printre altele, prin sprijinul acordat OMC. Deschiderea economică a adus avantaje semnificative pentru UE, dat fiind că peste 30 de milioane de locuri de muncă din UE depind de comerțul extern și că se preconizează că creșterea economică mondială va fi generată în principal în afara Europei. Noii actori economici și inovarea tehnologică, în special digitalizarea, au modificat structura și modelele comerțului internațional. Economia globală de azi este foarte integrată, iar lanțurile de aprovizionare mondiale au înlocuit în mare măsură comerțul tradițional cu produse finite.

Deși criza financiară mondială din 2009 a avut un impact negativ asupra performanței economice a UE, aceasta a reușit să își mențină o poziție relativ puternică în comerțul cu mărfuri, întărindu-și totodată rolul de lider în comerțul cu servicii. Pandemia de COVID-19 a încetinit creșterea economică și comerțul în toată lumea și a generat discuții cu privire la relocarea industriilor înapoi în Europa (denumită „relocalizare”). Relocalizarea va fi probabil aplicată selectiv în sectoare critice, în timp ce lanțurile de aprovizionare mondiale se confruntă cu un anumit grad de fragmentare din cauza furnizorilor, din ce în ce mai diferiți, de bunuri și servicii, ceea ce, în unele cazuri, face a aceste lanțuri să fie și mai lungi.

ROLUL COMISIEI EUROPENE ȘI AL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Comerțul internațional a fost unul dintre primele sectoare în care statele membre au convenit să își delege suveranitatea. Prin urmare, ele au împuternicit Comisia să se ocupe de chestiunile legate de comerț, inclusiv de negocierea, în numele lor, a acordurilor comerciale internaționale. Cu alte cuvinte, UE, acționând ca entitate unică, negociază atât acordurile comerciale bilaterale, cât și pe cele multilaterale, în numele tuturor statelor sale membre. Așa cum arată datele în acest sens din sistemul OMC de soluționare a litigiilor, UE a reușit să își apere propriile interese în litigiile comerciale internaționale. UE a folosit instrumentele comerțului internațional și pentru a-și promova valorile și politicile și a încercat să-și extindă propriile practici de reglementare în restul lumii. UE a favorizat întotdeauna un sistem comercial internațional deschis și echitabil.

Tratatul de la Lisabona a consolidat rolul Parlamentului, transformându-l în colegiutor, egalul Consiliului, în chestiunile privind comerțul și investițiile. Tratatul i-a conferit totodată Parlamentului un rol mai activ în negocierea și ratificarea acordurilor comerciale internaționale, aprobarea sa fiind în prezent obligatorie. Totuși, unele aspecte ale politicii comerciale țin în continuare de competența statelor membre. La 16 mai 2017, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a publicat un aviz în care a oferit clarificări cu privire la repartizarea competențelor naționale și ale UE.

POLITICA COMERCIALĂ ȘI ORIENTAREA ÎN ACEST DOMENIU

Atunci când negocierile multilaterale din cadrul OMC cu privire la Agenda de dezvoltare de la Doha au stagnat în primul deceniu al secolului al XXI-lea, UE a trebuit să găsească modalități alternative de a garanta un acces mai bun la piețele țărilor din afara UE. În acest scop au fost introduse ALS cuprinzătoare de nouă generație, care merg mai departe de reducerile tarifare și de comerțul cu mărfuri. Primul astfel de ALS de „nouă generație” a fost încheiat cu Coreea de Sud și, în urma ratificării de către Parlament, a intrat oficial în vigoare în decembrie 2015. Acordul comercial multilateral încheiat între UE și Peru, Columbia și mai târziu Ecuador (începând din 2016), aflat în vigoare din 2013, Acordul de asociere cu statele din America Centrală, al cărui pilon comercial se aplică provizoriu din 2013 (cu Honduras, Nicaragua, Panama, Costa Rica, El Salvador și Guatemala), Acordul economic și comercial cuprinzător UE-Canada (CETA), care se aplică provizoriu din septembrie 2017, ALS UE-Singapore, aflat în vigoare de la sfârșitul anului 2019, și ALS UE-Vietnam, aflat în vigoare de la mijlocul anului 2020, reprezintă dovezi ale acestei noi politici. Un acord de parteneriat economic cu Japonia a intrat în vigoare la 1 februarie 2019.

De când au fost suspendate negocierile cu Statele Unite privind Parteneriatul transatlantic pentru comerț și investiții (TTIP) în 2016, UE s-a concentrat asupra unor acorduri cu Statele Unite în domenii specifice, cum ar fi tarifele pentru bunurile industriale sau evaluarea conformității. În 2019 s-au încheiat negocierile privind un acord comercial cu membrii fondatori ai Mercosur, iar proiectul de acord urmează să fie ratificat. Proiectul de acord pentru un acord comercial cuprinzător și ambițios cu Noua Zeelandă a fost semnat de Consiliu la 9 iulie 2023 și așteaptă aprobarea Parlamentului European în vederea ratificării. UE a inițiat negocieri pentru ALS și cu Indonezia,

Tunisia, Filipine și Australia. În 2021 au fost relansate negocierile cu India, iar în 2023 cele cu Thailanda; negocierile cu Malaysia vor fi reluate de îndată ce condițiile vor fi favorabile.

Strategia „Comerț pentru toți” din 2015 a urmărit o politică comercială a UE care să reconcilieze promovarea creșterii economice, a ocupării forței de muncă și a investițiilor cu urmărirea comerțului echitabil în ceea ce privește respectarea drepturilor omului și a mediului. A solicitat, de asemenea, revitalizarea și reformarea OMC. În februarie 2021, Comisia și-a prezentat raportul privind revizuirea politicii comerciale (Trade Policy Review - TPR), intitulat [„O politică comercială deschisă, durabilă și fermă”](#), care își propune să stabilească calea de urmat pentru politica comercială până în 2030. TPR este succesorul strategiei din 2015, „Comerț pentru toți”, și reflectă schimbările geopolitice care au avut loc de atunci, prin introducerea unor termeni precum „asertivitate” și „reziliență” în vocabularul comercial, pe lângă noțiunile bine-cunoscute de „echitate” și „sustenabilitate”. Prin TPR se urmărește ca politica comercială să răspundă încercărilor actuale și să faciliteze tranziția verde și tranziția digitală prin „autonomia strategică deschisă”.

PRINCIPALII PARTENERI COMERCIALI AI UE

Europa este cel mai mare exportator de produse finite și servicii. În 2022, Statele Unite au fost prima destinație pentru mărfurile din UE, cu o cotă de 20 % din totalul exporturilor, urmate de Regatul Unit (13 %) pe poziția a doua, depășind China, cu o cotă de 9 % din totalul exporturilor UE. În 2022, [alți parteneri comerciali importanți în comerțul cu mărfuri](#), în ordine descrescătoare, au fost Elveția (7 %), Turcia (4 %), Japonia și Norvegia (3 % fiecare), Coreea de Sud (2,5 %), Rusia și Mexic.

În ceea ce privește comerțul cu servicii, în 2021, [Statele Unite ale Americii au fost principalul partener comercial al UE](#), urmate de Regatul Unit și Elveția.

Pandemia de COVID-19 a redus semnificativ comerțul internațional cu mărfuri în 2020 și 2021, inclusiv schimburile comerciale ale UE cu principalii săi parteneri comerciali. Războiul nejustificat și neprovocat al Rusiei împotriva Ucrainei a afectat piețele energiei și alimentelor. [Țările UE coordonează îndeaproape acțiuni](#) de combatere a creșterii prețurilor și a deficitelor în materie de aprovizionare.

INVESTIȚIILE

UE este cel mai mare investitor mondial și un important beneficiar al investițiilor străine directe (ISD) din alte țări. Intrarea în vigoare în 2009 a Tratatului de la Lisabona a extins și mai mult competențele exclusive ale UE în domeniul comerțului internațional, care cuprind în prezent și ISD. Pentru a clarifica domeniul de aplicare exact al competențelor sale în materie de investiții, Comisia i-a solicitat CJUE un aviz privind ALS UE-Singapore. Avizul din 2017 al CJUE a confirmat că majoritatea aspectelor legate de ISD țin de competența UE, cu câteva excepții, în special soluționarea litigiilor^[1].

[1]UNCTAD, [„World Investment Report 2013”](#) (Raportul privind investițiile mondiale pe 2013). Stocul de investiții directe în străinătate și stocul de investiții străine directe, prezentate în milioane USD, au fost modificate în acest tabel în miliarde USD, iar cotele au fost calculate după cum urmează: (valoarea pe țară/valoarea mondială)*100.

Ponderea ISD mondiale în 2021 (în miliarde USD și % din total)

	Stoc de investiții străine directe	Stoc de investiții directe în străinătate
La nivel mondial, în miliarde USD	47 079,311 (100 %)	42 667,167 (100 %)
UE	12 098,672(25,7 %)	13 993,717(32,8 %)
Statele Unite ale Americii	13 056,382 (27,73 %)	9 765,936 (22,9 %)
China	3 633,317 (7,72 %)	2 785,15 (6,5 %)
Canada	1 442,334 (3,06 %)	2 155,634 (5,05 %)
Japonia	241,125 (0,5 %)	1 935,653 (4,5 %)
Regatul Unit	2 689,966 (5,2 %)	2 376,902 (5,6 %)

Sursa: Calculele Direcției Generale Politici Externe ale Uniunii din Parlamentul European, pe baza cifrelor Comisiei Europene/Eurostat

UE a încheiat, în principiu, negocierile pentru un acord cuprinzător privind investițiile (ACI) cu China în decembrie 2020. Acordul urmează să fie ratificat. Acordurile privind protejarea investițiilor cu Singapore și Vietnam au fost ratificate în 2019 și, respectiv, în 2020. UE a lansat negocieri privind investițiile și cu Myanmar și va examina posibilitatea de a continua cu astfel de negocieri cu Taiwan și Hong Kong. Se va avea în vedere posibilitatea de a purta negocieri cu Iran după aderarea acestuia la OMC. În decembrie 2020, UE a încheiat un acord comercial și de cooperare și cu Regatul Unit, acord pe care Parlamentul l-a aprobat în mai 2021. Acordul dintre UE și Regatul Unit prevede tarife zero pentru comerțul cu mărfuri și acoperă și investițiile și alte câteva domenii de politică.

[Vizitați pagina Parlamentului European dedicată comerțului și globalizării.](#)

Wolfgang Iglér
10/2023

